

Cinematografele orașului Chișinău: etape și perspective *

Dr. Aurelia TRIFAN,
Institutul Patrimoniului Cultural

Imaginea filmată își găsește propriul loc de proiecție după ce, în prealabil, a folosit alte amplasamente. Printre primele au fost teatrele, apoi diverse săli de concert sau adunări. În scurt timp popularitatea emergentă a filmului contribuie la apariția unei noi tipologii arhitecturale – cinematograful. Fără a constitui o ruptură în tradiția sălilor de spectacol, dar provocând, totuși, nașterea unei arhitecturi specifice, cinematografele devin „temple ale modernității”.

În Basarabia anilor 1918–1940, la Chișinău activau teatrele „Orfeu”, „Apollo Palace”, „Express”, „Colizeum”, unde erau aduse și prezentate cele mai bune filme de producție mondială. În următoarele decenii, arta filmului a început să înflorească, iar cinematografele să se deschidă unul după altul. La sfârșitul anilor '50–începutul anilor '60 ai secolului al XX-lea, V. Voitehovich îndeplinește „comanda socială” prin proiectarea cinematografelor „Chișinău”, „Tkacenko”, „40 лет БЛКСМ”. Pe parcursul acestor ani sunt difuzate exclusiv filme sovietice. Având cel mai vast auditoriu și o influență considerabilă a filmului, arta cinematografică este apreciată de întemeietorii și dirigitorii imperiului sovietic ca „cea mai importantă dintre toate genurile de artă”, o armă ideologică de propagandă și agitație. În anii '60–'80 ai secolului trecut, în RSSM se dezvoltă construcția edificiilor, inclusiv a clădirilor culturale, după proiecte-tip cu utilizarea materialelor prefabricate. Astfel, în Chișinău apar o serie de cinematografe: „Șipka”, „Moscova”, „Iskra”, „Flacăra” – cu multiple tangențe de imagine. Unul dintre ultimele edificii este cinematograful „Patria-Râșcani”.

În prezent, majoritatea dintre acestea au fost închise din diverse motive. Cinematografele orașului se prefac treptat în ruină în pofida faptului că potențialul, pe care îl posedă, ar putea să reactiveze social și economic comunitatea. Atât sensibilizarea artiștilor, cât și a promotorilor culturali, ar putea contribui la declanșarea unui proces de identificare a modelelor inovatoare de re-utilizare adaptabilă a acestui patrimoniu.